

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ, ΒΑΣΗ
ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΑΓΡΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ (Άρθρο 93,
Κανονισμός ΕΕ 1306/2013)

1. Κανόνες για την Πολλαπλή Συμμόρφωση (Άρθρο 93, Κανονισμός 1306/2013, ΕΕ)

1.1 Κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης (ΚΑΔ)

Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕ 1306/2013, η συμμόρφωση των γεωργών με τις πρόνοιες που προκύπτουν από τις 3 ακόλουθες οδηγίες της ΕΕ, οι οποίες αφορούν αρόσιμες και δενδρώδεις καλλιέργειες είναι υποχρεωτική:

- Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1) (άρθρα 4 και 5)
- Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).
- Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7)

1.2 Πρότυπα για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση

1.2.1 Ύδατα

- Δημιουργία ζωνών ανάσχεσης κατά μήκος υδατορρευμάτων: Γενικά απαγορεύεται η χρήση αζωτούχων λιπασμάτων σε αποστάσεις από υδάτινα σώματα σύμφωνα με τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. Οι ζώνες ανάσχεσης πρέπει να τηρούν τουλάχιστον τα πρότυπα που σχετίζονται με τους όρους για την εφαρμογή λιπασμάτων σε εκτάσεις κοντά σε υδατορεύματα όπως παρουσιάζεται στο σημείο Α4 του Παραρτήματος II της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ.
- Τήρηση των διαδικασιών έγκρισης για τη χρήση υδάτων για άρδευση, εφόσον προβλέπεται: Ο γεωργός οφείλει να τηρεί τις διαδικασίες έγκρισης για τη χρήση του νερού και να κατέχει τις σχετικές άδειες που προβλέπονται σύμφωνα με τις ισχύουσες Νομοθεσίες.
- Προστασία των υπογείων υδάτων από τη ρύπανση: απαγόρευση της απευθείας απόρριψης στα υπόγεια ύδατα και μέτρα για την πρόληψη της έμμεσης ρύπανσης των υπογείων υδάτων μέσω της απόρριψης επικίνδυνων ουσιών στο έδαφος και της διήθησής τους μέσω του εδάφους, όπως παρατίθενται στο παράρτημα της οδηγίας 80/68/ΕΟΚ στην έκδοσή της που βρίσκεται σε ισχύ κατά την τελευταία ημέρα ισχύος της, όσον αφορά τη γεωργική δραστηριότητα: Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση απόρριψη στα υπόγεια ύδατα επικίνδυνων ουσιών ή και της διήθησής τους μέσω του εδάφους αλλά και πρόληψη της απόρριψής τους, όπως παρατίθενται στο

παράρτημα της οδηγίας 80/68/ΕΟΚ. Επίσης, ο γεωργός θα πρέπει να τηρεί τις οδηγίες της ετικέτας του κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος σε σχέση με την προστασία των επιφανειακών και υπογείων υδάτων.

1.2.2 Έδαφος και αποθήκευση άνθρακα

- Ελάχιστη εδαφοκάλυψη: Πρέπει να υπάρχει φυσική / φυτική βλάστηση για κάλυψη σε εδάφη με κλίση μεγαλύτερη του 10% κατά την περίοδο των βροχοπτώσεων.
- Ελάχιστη διαχείριση γαιών που λαμβάνει υπόψη τις ειδικές συνθήκες της τοποθεσίας με σκοπό τον περιορισμό της διάβρωσης: Σε εδάφη με κλίση μεγαλύτερη του 10%, η άροση θα πρέπει να γίνεται κατά τις ισοϋψείς. Πρέπει να αποφεύγεται η καλλιέργεια του εδάφους σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων ιδιαίτερα στα αργιλώδη και γενικότερα βαριάς σύστασης εδάφη.

Οι αναβαθμίδες/ξερολιθιές και τα φυσικά πρανή στα όρια των αγροτεμαχίων θα πρέπει να διατηρούνται σε κατάσταση που να αποτρέπεται η διάβρωση.

- Διατήρηση των επιπέδων της οργανικής ύλης του εδάφους μέσω κατάλληλων πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης της καύσης υπολειμμάτων καλλιεργειών, εκτός αν γίνεται για λόγους φυτοπροστασίας: Η καλλιέργεια του εδάφους θα πρέπει να γίνεται μόνο όταν το έδαφος είναι στο ρώγο του και όταν απαιτείται.

Να αποφεύγεται η δημιουργία μεγάλων σβώλων και το ψιλοχωμάτισμα του εδάφους.

Ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες, οι παραγωγοί πρέπει να ακολουθούν μια ή περισσότερες από τις παρά κάτω πρακτικές αναφορικά με τα φυτικά υπολείμματα:

α) αξιοποίηση τους για σκοπούς βόσκησης.

β) για τις ετήσιες φυτείες κοπή για κάλυψη ή ενσωμάτωση στο έδαφος των φυτικών υπολειμμάτων.

Απαγορεύεται το κάψιμο της ποκαλάμης, ενώ επιτρέπεται το κάψιμο δένδρων ή κλαδευμάτων, κατά την περίοδο του κλαδεύματος, μόνο στις περιπτώσεις προσβολών από μολυσματικές ασθένειες.

1.2.3 Τοπίο, στοιχειώδες επίπεδο συντήρησης

- Διατήρηση των χαρακτηριστικών του τοπίου, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των φυτικών φρακτών, λιμνών, τάφρων, δενδροστοιχιών, ομαδικών ή μεμονωμένων, παρυφών αγρών και αναβαθμίδων, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης της κοπής φυτικών φρακτών και δένδρων κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξάρτησης των πτηνών, και, προαιρετικά, μέτρα για την αποφυγή χωροκατακτητικών φυτικών ειδών:

Επιβάλλεται η διατήρηση των χαρακτηριστικών του τοπίου, δένδρων, θάμνων, λιθοδομών, φρακτών, μονοπατιών σε καλή κατάσταση και τα αγροτεμάχια να είναι απαλλαγμένα από υλικά ξένα προς αυτά. Επίσης απαγορεύεται η κοπή φυτικών φρακτών και δένδρων, κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξάρτησης των πτηνών, από αρχές Μαρτίου μέχρι τέλος Ιουνίου.

1.2.4 Φυτοπροστατευτικά Προϊόντα

Σύμφωνα με το Άρθρο 55 (πρώτη και δεύτερη πρόταση) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 που απαιτεί την ορθή χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και περιλαμβάνει την εφαρμογή των αρχών ορθής πρακτικής φυτοπροστασίας καθώς και την τήρηση των όρων άδειας των προϊόντων όπως προνοούνται στην ετικέτα του κάθε σκευάσματος, οι γεωργοί θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι τηρούν τους όρους της ετικέτας κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος:

- Με την τήρηση αρχείου εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων, για τρία χρόνια, στο οποίο θα καταγράφουν τουλάχιστον:
  - I. το εμπορικό όνομα του φυτοπροστατευτικού προϊόντος,
  - II. την καλλιέργεια στην οποία έγινε η εφαρμογή,
  - III. τη δόση εφαρμογής,
  - IV. το χρόνο στον οποίο έγινε η εφαρμογή και
  - V. την περιοχή (έκταση) στην οποία έγινε η εφαρμογή.
- Με τη χρήση, κατοχή ή αποθήκευση φυτοπροστατευτικών προϊόντων που:
  - I. είναι αδειοδοτημένα,
  - II. είναι αδειοδοτημένα για χρήση στις καλλιέργειες που παράγει ο παραγωγός και
  - III. δεν είναι ληγμένα.
- Με την τήρηση των οδηγιών της ετικέτας σε σχέση με:
  - I. τα μέτρα ατομικής προστασίας (π.χ μάσκα, γάντια, προστατευτικά ρούχα, μπότες),
  - II. τα μέτρα ασφάλειας και περιορισμού των κινδύνων (π.χ ασφαλή φύλαξη σκευασμάτων, αφέκαστη ζώνη προστασίας) και
  - III. τις οδηγίες για την ασφαλή απόσυρση της συσκευασίας.

1.2.5 Κτηνοτροφία

Επίσης οι αγρότες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της **κτηνοτροφίας** πρέπει να συμμορφώνονται σύμφωνα με τα ακόλουθα:

- Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ. 1) (Άρθρα 14 και 15, άρθρο 17 παράγραφος 1 (3) και άρθρα 18, 19 και 20)

Ασφάλεια των Τροφίμων

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 178/2002 θεσπίζει τις γενικές αρχές και απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών. Η εφαρμογή του όσον αφορά τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης διέπεται από τους «Περί της Υγιεινής Παραγωγής των Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης και τη Διάθεση τους στην Αγορά, καθώς και για άλλα Συναφή Θέματα» Νόμους του 2003 έως 2006 (Ν.150(Ι)2003 – 2006). Αρμοδιότητα για την εφαρμογή τους έχουν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Στη Νομοθεσία προβλέπονται οι ακόλουθες απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων:

- (α) Τα τρόφιμα τα οποία είναι **μη ασφαλή** δεν διατίθενται στην αγορά.
- (β) Τα τρόφιμα θεωρούνται ως μη ασφαλή όταν εκτιμάται ότι είναι:
  - επιβλαβή για την υγεία,
  - ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση.
- (γ) Προκειμένου να καθορισθεί εάν ένα τρόφιμο είναι **επιβλαβές** για την υγεία, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:
  - Όχι μόνο οι πιθανές, άμεσες, ή/και βραχυπρόθεσμες ή/και μακροπρόθεσμες συνέπειες του τροφίμου αυτού στην υγεία του ατόμου που το καταναλώνει, αλλά επίσης και οι συνέπειες που μπορεί να έχει στις επερχόμενες γενεές.
  - Οι πιθανές σωρευτικές τοξικές συνέπειες και
  - οι ιδιαίτερες ευαισθησίες όσον αφορά την υγεία συγκεκριμένης κατηγορίας καταναλωτών όταν το τρόφιμο προορίζεται για την εν λόγω κατηγορία καταναλωτών.
- (δ) Ένα τρόφιμο κρίνεται σαν **ακατάλληλο και δεν μπορεί να γίνει δεκτό για ανθρώπινη κατανάλωση** λόγω μόλυνσης προερχομένης είτε από ξένες ουσίες είτε από άλλο παράγοντα, ή λόγω σήψης, αλλοίωσης ή αποσύνθεσης.

Ένα τρόφιμο για να θεωρείται **ασφαλές** πρέπει να συμμορφώνεται προς τις ειδικές διατάξεις που διέπουν την ασφάλεια των τροφίμων.

Η επισήμανση, η διαφήμιση και η παρουσίαση των τροφίμων δεν πρέπει να παραπλανούν τους καταναλωτές.

Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων πρέπει να εξασφαλίζουν ότι τα παραγόμενα προϊόντα τους, σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, αποθήκευσης και διανομής ικανοποιούν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα.

Επίσης, η ιχνηλασιμότητα (ανιχνευσιμότητα) των τροφίμων, των ζωοτροφών και των ζώων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τροφίμων και οποιασδήποτε άλλης ουσίας που προορίζεται να ενσωματωθεί σε ένα τρόφιμο ή σε μια ζωοτροφή, πρέπει να **ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΕΤΑΙ** σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, αποθήκευσης και διανομής.

Θα πρέπει να τηρούνται μητρώα με όλες τις προβλεπόμενες πληροφορίες, τα οποία τίθενται στη διάθεση της Αρμόδιας Αρχής όποτε αυτό ζητηθεί.

Σε περίπτωση που κριθεί ότι ένα τρόφιμο δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την ασφάλεια των τροφίμων, ο υπεύθυνος της επιχείρησης έχει την υποχρέωση να ξεκινήσει τη διαδικασία απόσυρσης του από την αγορά και να ενημερώσει σχετικά τις αρμόδιες Αρχές.

Οι Υπεύθυνοι των Επιχειρήσεων Τροφίμων πρέπει να συνεργάζονται με τις αρμόδιες Αρχές σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποφυγή ή τη μείωση των κινδύνων που προκαλεί ένα τρόφιμο, το οποίο αυτοί προμηθεύουν ή έχουν προμηθεύσει.

Ασφάλεια των Ζωοτροφών

Η εφαρμογή του Κανονισμού, όσον αφορά τις ζωοτροφές διέπεται από τον «Οι Περί Ζωοτροφών και Προσθετικών των Ζωοτροφών (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Χρήσεως) Νόμοι του 1993 έως 2007» που καθορίζει το δικαίωμα ελέγχου από τους επιθεωρητές καθώς και την επιβολή ποινών. Ο Νόμος εφαρμόζεται από τον Τομέα Ζωοτροφών του Κλάδου Εργαστηριακών Αναλύσεων, του Τμήματος Γεωργίας. Οι επιθεωρητές ζωοτροφών διενεργούν ελέγχους στο αν τηρούνται τα διάφορα επιβαλλόμενα μητρώα που διέπονται μέσα από την νομοθεσία καθώς επίσης και για την προμήθεια, ποιότητα και χρήση των ζωοτροφών και προσθετικών των ζωοτροφών και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη χρήση ζωοτροφών χωρίς ανεπιθύμητες ουσίες και τη χρήση των εγκεκριμένων προσθετικών στα ζώα στις καθορισμένες δοσολογίες, ώστε να διαπιστωθεί ότι εξασφαλίζονται τα εξής:

- α) Οι ζωοτροφές που διακινούνται και χρησιμοποιούνται για τη διατροφή των ζώων είναι ασφαλείς για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων, καθώς και για το περιβάλλον, και είναι σύμφωνες με την πιο πάνω νομοθεσία.
- β) Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων ζωοτροφών εξασφαλίζουν ότι οι ζωοτροφές σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας και εμπορίας πληρούν τις πρόνοιες του Νόμου όσον αφορά την υγιεινή των ζωοτροφών, τον έλεγχο των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού, καθώς και τον ποιοτικό έλεγχο των ζωοτροφών.
- γ) Οι υπεύθυνοι των εγκαταστάσεων, περιλαμβανομένων και των μύλων ζωοτροφών στις κτηνοτροφικές μονάδες, εφαρμόζουν τις αρχές του HACCP και εξασφαλίζουν την ιχνηλασιμότητα με την τήρηση μητρώων.
- δ) Υπάρχει ένα αξιόπιστο σύστημα ανάκλησης προϊόντων σε περίπτωση που παρατηρείται οποιοδήποτε πρόβλημα στις ζωοτροφές.

- **Οδηγία 96/22/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1996, για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-ανταγωνιστικών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους και για την κατάργηση των οδηγιών 81/602/ΕΟΚ, 88/146/ ΕΟΚ και 88/299/ΕΟΚ (Άρθρο 3 στοιχεία α), β), δ) και ε), και άρθρα 4, 5 και 7)**

Αρμοδιότητα για την εφαρμογή της Νομοθεσίας έχουν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και με βάση τις πρόνοιες της **απαγορεύονται** τα εξής:

- Η χορήγηση καθ' οιονδήποτε τρόπο σε ζώα εκμετάλλευσης και σε ζώα υδατοκαλλιέργειας, **θυρεοστατικών ουσιών, των στυλβενίων και των παραγώγων τους, ουσιών με οιστρογόνο, ανδρογόνο ή γεσταγόνο δράση, καθώς και β-ανταγωνιστικών ουσιών.**
- Η εμπορία ή η σφαγή, με σκοπό την ανθρώπινη κατανάλωση ζώων εκμετάλλευσης, στα οποία περιέχονται οι παραπάνω αναφερόμενες ουσίες.
- Η εμπορία ή και η μεταποίηση του κρέατος ζώων στα οποία περιέχονται οι παραπάνω αναφερόμενες ουσίες.
- Η εμπορία, με σκοπό την ανθρώπινη κατανάλωση, ζώων υδατοκαλλιέργειας στα οποία έχουν χορηγηθεί ουσίες που αναφέρονται πιο πάνω, καθώς και μεταποιημένων προϊόντων που προέρχονται από τα ζώα αυτά.

Παρεκκλίσεις από τις πιο πάνω απαγορεύσεις χορήγησης των ουσιών αυτών γίνονται για συγκεκριμένους θεραπευτικούς σκοπούς ή συγκεκριμένη

ζωοτεχνική αγωγή. Η χορήγησή τους γίνεται μόνο από κτηνίατρο ή υπό την άμεση ευθύνη του και με πλήρη καταγραφή όλων των προβλεπόμενων πληροφοριών σε ειδικό μητρώο, το οποίο τίθεται στη διάθεση της Αρμόδιας Αρχής όποτε αυτό ζητηθεί.

Η εμπορία των ζώων και των προϊόντων τους, στα οποία χορηγήθηκαν κατά παρέκκλιση οι παραπάνω ουσίες, επιτρέπεται μόνον εφόσον τηρούνται οι όροι που τίθενται για τη χορήγηση αυτή, καθώς και οι προθεσμίες αναμονής που προβλέπει η άδεια εμπορίας και η τήρηση της περιόδου αναμονής πριν τη σφαγή των ζώων.

Οι κτηνίατροι και οι κτηνοτρόφοι πρέπει να τηρούν τις πιο πάνω απαιτήσεις όσον αφορά τη χρησιμοποίηση ή μη των ουσιών αυτών στη ζωική παραγωγή κατά τη διαχείριση των ζώων στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

• **Οδηγία 2008/71/ΕΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2008, για την αναγνώριση και την καταγραφή των χοίρων (Άρθρα 3, 4 και 5)**

Οι κάτοχοι των ζώων πρέπει να αποταθούν στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και να γνωστοποιήσουν την ύπαρξη των υποστατικών τους, ώστε η μονάδα τους να καταχωρηθεί, αφού εγκριθεί, στο μητρώο εκμεταλλεύσεων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Στις καταχωρημένες μονάδες παραχωρείται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες κωδικός αριθμός, ο οποίος χρησιμοποιείται σε όλες τις πράξεις της μονάδας.

- Πριν από κάθε μετακίνηση ζώων από τη μονάδα, αυτά να σημαίνονται οπωσδήποτε με τατουάζ με τον κωδικό αριθμό της μονάδας,
- Να τηρείται σε χειρόγραφο ή ηλεκτρονική μορφή μητρώο της εκμετάλλευσης και να καταχωρούνται οι γεννήσεις, οι θάνατοι, οι αγορές και οι πωλήσεις ζώων.
- Κάθε χρόνο, στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιανουαρίου, να γίνεται καταμέτρηση και καταγραφή του συνολικού αριθμού των ζώων της εκμετάλλευσης και να κοινοποιείται το αποτέλεσμα της καταμέτρησης γραπτώς στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
- Να τηρούνται λεπτομέρειες για τις διακινήσεις των ζώων, δηλαδή η ημερομηνία και ο αριθμός των ζώων που μετακινήθηκαν, καθώς και οι κωδικοί αριθμοί των εκμεταλλεύσεων προέλευσης ή προορισμού των ζώων.
- Κατά τις μετακινήσεις τους τα ζώα να συνοδεύονται από τα σχετικά έντυπα διακίνησης, τα οποία πρέπει να παραδίδονται στην Αρμόδια Αρχή, είτε μαζί με τα ζώα στο σφαγείο είτε εντός πέντε εργάσιμων ημερών εάν πρόκειται για μετακίνηση από μια εκμετάλλευση σε άλλη.

Ο κάτοχος των ζώων είναι υποχρεωμένος να διατηρεί στοιχεία και να κρατά τα αντίγραφα των εγγράφων διακίνησης για τουλάχιστον 3 χρόνια.

- **Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 820/97 (Άρθρα 4 και 7)**

Οι κάτοχοι των ζώων πρέπει να αποταθούν στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και να γνωστοποιήσουν την ύπαρξη των υποστατικών τους, ώστε η μονάδα τους να καταχωρηθεί, αφού εγκριθεί, στο μητρώο εκμεταλλεύσεων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Στις καταχωρημένες μονάδες παραχωρείται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες κωδικός αριθμός, ο οποίος χρησιμοποιείται σε όλες τις πράξεις της μονάδας.

- Τα νεογέννητα ζώα να σημαίνονται εντός 14 ημερών από την ημερομηνία γέννησής τους ή, σε περίπτωση που πρέπει να μετακινηθούν ενωρίτερα, οπωσδήποτε πριν από τη μετακίνησή τους από τη μονάδα.
- Τα ζώα σημαίνονται ατομικά με ενώτια των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και στα δύο αυτιά.
- Εάν ο κτηνοτρόφος δεν διενεργεί ο ίδιος τη σήμανση, τότε έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει άμεσα τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για τη γέννηση ενός ζώου, ώστε να γίνει η σήμανσή του.
- Ο κάτοχος να τηρεί ενημερωμένο χειρόγραφο μητρώο βοοειδών, οι δε πληροφορίες που περιέχονται σε αυτό να ανταποκρίνονται στην πραγματική εικόνα των ζώων που υπάρχουν τη δεδομένη στιγμή στη μονάδα και να συνταυτίζονται με τις πληροφορίες που είναι καταχωρημένες στη βάση δεδομένων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.
- Τα έντυπα διακίνησης των ζώων να προσκομίζονται στο Αρμόδιο Κτηνιατρικό Γραφείο εντός 5 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία μετακίνησης τόσο από την εκμετάλλευση προέλευσης όσο και την εκμετάλλευση προορισμού.
- Τα έντυπα αποστολής ζώων προς σφαγή παραδίδονται στον υπεύθυνο των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών στο σφαγείο.
- Σε περίπτωση θανάτου ζώου να ειδοποιείται άμεσα ο ανάδοχος φορέας για τη συλλογή του πτώματος και τη λήψη δείγματος εγκεφάλου για εξέταση για τη Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών. Το έντυπο αναφοράς θανάτων παραδίδεται στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες εντός πέντε ημερών.

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες δεν εκδίδουν διαβατήρια για τα βοοειδή ενόσω αυτά παραμένουν στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο κάτοχος των ζώων είναι υποχρεωμένος να φυλάει για περίοδο 3 χρόνων όλα τα έντυπα του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής Ζώων που έχει χρησιμοποιήσει ή έχει παραλάβει, καθώς και τα ολοκληρωμένα μητρώα βοοειδών. Επίσης, να παρέχει πρόσβαση σε αυτά όποτε του ζητηθεί.

- **Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΟΚ και 64/432/ΕΟΚ (Άρθρα 3, 4 και 5)**

Οι κάτοχοι των ζώων πρέπει να αποταθούν στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και να γνωστοποιήσουν την ύπαρξη των υποστατικών τους, ώστε η μονάδα τους να καταχωρηθεί, αφού εγκριθεί, στο μητρώο εκμεταλλεύσεων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Στις καταχωρημένες μονάδες παραχωρείται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες κωδικός αριθμός, ο οποίος χρησιμοποιείται σε όλες τις πράξεις της μονάδας.

- Τα νεογέννητα ζώα να σημαίνονται εντός 90 ημερών από την ημερομηνία γέννησής τους ή, σε περίπτωση που πρέπει να μετακινηθούν ενωρίτερα, οπωσδήποτε πριν από τη μετακίνησή τους από τη μονάδα.
- Τα ζώα σημαίνονται ατομικά με ενώτια των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και στα δύο αυτιά. Εξαιρούνται τα ζώα που σημαίνονται ηλεκτρονικά με ενδοστομαχικό βόλο και με μόνο ένα ενώτιο στο αυτί.
- Ο κτηνοτρόφος να ειδοποιεί έγκαιρα τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για τη διενέργεια της σήμανσης των ζώων του.
- Τα έγγραφα του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής των ζώων να κοινοποιούνται έγκαιρα στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, ώστε οι πληροφορίες που είναι καταχωρημένες στη βάση δεδομένων να ανταποκρίνονται και να συμπίπτουν με την πραγματική εικόνα των ζώων που υπάρχουν τη δεδομένη στιγμή στη μονάδα.
- Τα έντυπα διακίνησης των ζώων να προσκομίζονται στο Αρμόδιο Κτηνιατρικό Γραφείο εντός 5 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία μετακίνησης τόσο από την εκμετάλλευση προέλευσης όσο και την εκμετάλλευση προορισμού.
- Τα έντυπα αποστολής ζώων προς σφαγή παραδίδονται στον υπεύθυνο των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών στο σφαγείο.
- Σε περίπτωση θανάτου κάποιου ζώου να ειδοποιείται άμεσα ο ανάδοχος φορέας για τη συλλογή του πτώματος και τη λήψη δείγματος εγκεφάλου

για εξέταση για τις Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες. Το έντυπο αναφοράς θανάτων παραδίδεται στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες εντός πέντε ημερών.

Ο κάτοχος των ζώων είναι υποχρεωμένος να φυλάει για περίοδο 3 χρόνων όλα τα έντυπα του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής Ζώων που έχει χρησιμοποιήσει ή έχει παραλάβει και να παρέχει πρόσβαση σε αυτά όποτε του ζητηθεί.

- **Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών (Άρθρα 7, 11, 12, 13 και 15)**

Οι Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ), όπως η Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών (Νόσος των Τρελών Αγελάδων) και η Τρομώδης Νόσος των αιγοπροβάτων, είναι γνωστοποιητέες ασθένειες των ζώων.

Με στόχο την εξάλειψη των συγκεκριμένων νόσων, απαγορεύεται χρήση ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των μηρυκαστικών. Ο κτηνοτρόφος πρέπει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποκλείεται και το παραμικρό ενδεχόμενο εισαγωγής ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφική τους αλυσίδα.

Ο κάθε κτηνοτρόφος είναι υποχρεωμένος να ειδοποιεί άμεσα τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες σε περίπτωση που έχει υποψία ότι κάποιο ζώο της μονάδας του παρουσιάζει συμπτώματα ύποπτα για την ασθένεια.

Σε περίπτωση υποψίας, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διενεργούν κλινική, επιδημιολογική και εργαστηριακή διερεύνηση της αναφοράς και επιβάλλουν περιοριστικά μέτρα. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε διακίνηση ύποπτου ζώου από τη μονάδα.

Σε περίπτωση επιβεβαίωσης ΜΣΕ στη μονάδα, ο κτηνοτρόφος είναι υποχρεωμένος να εφαρμόζει τα περιοριστικά μέτρα που επιβάλλουν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, με στόχο τον έλεγχο ή την εξάλειψη της νόσου και να παρέχει κάθε πληροφορία προς την αρμόδια Αρχή, ώστε να διευκολύνει την έρευνα για εντοπισμό των ζώων που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο προσβολής από ΜΣΕ.

Σε περίπτωση που υπάρχει υποψία προσβολής ενός θηλυκού ζώου από ΜΣΕ, ο κτηνοτρόφος είναι υποχρεωμένος να αποκλείσει την πώληση των τελευταίων απογόνων του ζώου.

- **Οδηγία 2008/119/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη θέσπιση στοιχειωδών κανόνων για την προστασία των μόσχων (Άρθρα 3 και 4)**

Επιπρόσθετα των γενικών απαιτήσεων που προβλέπονται για όλα τα ζώα εκτροφής (Οδηγία 98/58/ΕΚ), κατά την εκτροφή των μόσχων πρέπει να τηρούνται και οι ακόλουθες απαιτήσεις:

1. Όταν οι μόσχοι σταβλίζονται σε ατομικά κλουβιά ή διαμερίσματα, αυτά πρέπει να έχουν διάτρητα πλαϊνά τοιχώματα, πλάτος ίσο με το ύψος του μόσχου στο ακρώμιο σε όρθια θέση και μήκος ίσο με το μήκος του σώματος του μόσχου πολλαπλασιαζόμενο επί 1,1.

Σημειώνεται ότι κανένας μόσχος δεν περιορίζεται σε ατομικό κλουβί ή διαμέρισμα μετά την ηλικία των οκτώ εβδομάδων.

2. Όταν οι μόσχοι σταβλίζονται ομαδικά, πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμοι χώροι τουλάχιστον: 1,5m² για κάθε μόσχο βάρους μικρότερου των 150kg, 1,7m² για κάθε μόσχο βάρους μεταξύ 150-220kg και 1,8m² για κάθε μόσχο βάρους άνω των 220kg.
3. Το δάπεδο δεν πρέπει να είναι ολισθηρό ή ανώμαλο. Πρέπει να είναι κατάλληλο για το μέγεθος και το βάρος ζώων και να αποτελείται από ανθεκτική, επίπεδη και σταθερή επιφάνεια.
4. Όλοι οι ενσταυλισμένοι μόσχοι να επιθεωρούνται τουλάχιστον 2 φορές την ημέρα.
5. Οι μόσχοι δεν πρέπει να είναι δεμένοι, ούτε να φέρουν φίμωτρο.
6. Όλοι οι μόσχοι να λαμβάνουν κατάλληλη τροφή η οποία να περιλαμβάνει ικανοποιητική ποσότητα σιδήρου και από την ηλικία των 2 εβδομάδων το σιτηρέσιο να περιέχει χονδροαλεσμένη τροφή με ψηλή περιεκτικότητα σε κυτταρίνη.
7. Όλοι οι μόσχοι ηλικίας άνω των 2 εβδομάδων να έχουν καθημερινά επαρκή ποσότητα καθαρού πόσιμου νερού ή να ικανοποιούν τις ανάγκες τους σε υγρό πίνοντας άλλα υγρά.
8. Όλοι οι μόσχοι να λαμβάνουν πρωτόγαλα το συντομότερο δυνατό μετά τη γέννησή τους και οπωσδήποτε εντός των πρώτων 6 ωρών της ζωής τους.

- **Οδηγία 2008/120/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τους στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των χοίρων (Άρθρα 3 και 4)**

Επιπρόσθετα των γενικών απαιτήσεων που προβλέπονται για όλα τα ζώα εκτροφής (οδηγία 98/58/ΕΚ), κατά την εκτροφή των χοίρων πρέπει να τηρούνται και οι ακόλουθες απαιτήσεις:

1. Σε όλες τις εκμεταλλεύσεις κάθε απογαλακτισμένος χοίρος ή χοίρος παραγωγής που εκτρέφεται ομαδικά να έχει στη διάθεσή του ελεύθερο χώρο δαπέδου ανάλογα με το βάρος του, ως εξής:

Ζωντανό Βάρος

Ελεύθερος χώρος δαπέδου

μέχρι 10 kg	0,15 m ²
μεταξύ 10 και 20 kg	0,20 m ²
μεταξύ 20 και 30 kg	0,30 m ²
μεταξύ 30 και 50 kg	0,40 m ²
μεταξύ 50 και 85 kg	0,55 m ²
μεταξύ 85 και 110 kg	0,65 m ²
άνω των 110 kg	1 m ²

2. Από την 1^η Ιανουαρίου 2003 και μετά, σε όλες τις νέες εγκαταστάσεις και τις εγκαταστάσεις που ανακαινίζονται ή χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά, οι χοιρομητέρες και οι μικροί θηλυκοί χοίροι (gilts), πρέπει να σταβλίζονται ομαδικά για την περίοδο που αρχίζει 4 εβδομάδες μετά την οχεία και λήγει 1 εβδομάδα πριν την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού.

Σημειώνεται ότι η πρόνοια αυτή θα εφαρμοστεί σε όλες τις εγκαταστάσεις από την 1^η Ιανουαρίου 2013. Για το σκοπό αυτό οι χοιροτρόφοι πρέπει σταδιακά να προβούν στις αναγκαίες αλλαγές ώστε να περιοριστεί ο σταβλισμός των χοιρομητέρων σε ατομικά κλουβιά μόνο στις 4 πρώτες εβδομάδες μετά την οχεία.

Για τον ομαδικό σταβλισμό πρέπει να προβλέπονται 2,25 m² ελεύθερος χώρος δαπέδου για κάθε χοιρομητέρα και 1,64m² ελεύθερος χώρος δαπέδου για κάθε μικρό θηλυκό χοίρο.

3. Τα ζώα πρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση σε υλικό για απασχόληση, όπως στρωμνή, άχυρα, ξύλο, πριονίδι, κοπρόχωμα μανιταριών, τύρφη ή μείγμα των υλικών αυτών, τα οποία δεν πρέπει να θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των ζώων.

4. Τα δάπεδα πρέπει να είναι λεία, όχι όμως ολισθηρά, και να αποστραγγίζονται ικανοποιητικά. Πρέπει να είναι κατάλληλα για το μέγεθος και το βάρος των χοίρων και να αποτελούνται από ανθεκτική, επίπεδη και σταθερή επιφάνεια.

5. Οι χώροι σταβλισμού πρέπει να επιτρέπουν την ταυτόχρονη κατάκλιση όλων των ζώων.

6. Όλοι οι χοίροι ηλικίας άνω των 2 εβδομάδων να έχουν διαρκώς πρόσβαση σε επαρκή ποσότητα πόσιμου νερού.

7. Η μερική αποκοπή της ουράς ή η μείωση των γωνιακών οδόντων, δεν πρέπει να αποτελεί πάγια τακτική, αλλά να διενεργείται μόνον εφόσον υπάρχει ανάγκη και για το καλό των ζώων. Διενεργείται μόνο από κατάλληλα καταρτισμένο άτομο με τα κατάλληλα μέσα και με καλές συνθήκες υγιεινής.

8. Ειδικές απαιτήσεις για τις διάφορες κατηγορίες χοίρων:

Κάπροι αναπαραγωγής: Τα διαμερίσματα για τους κάπρους πρέπει να έχουν ελάχιστη επιφάνεια 6m². Εφόσον όμως χρησιμοποιούνται για την οχεία πρέπει να είναι τουλάχιστον 10m² και να είναι ελεύθερα από κάθε εμπόδιο.

Χοιρομητέρες – Χοιρίδια στους θαλάμους τοκετού

- Οι χοιρομητέρες υποβάλλονται σε θεραπεία κατά των εσωτερικών και εξωτερικών παρασίτων προτού μεταφερθούν στο χώρο τοκετού.
- Οι χοιρομητέρες μεταφέρονται στους χώρους τοκετού τουλάχιστον μία εβδομάδα πριν τον αναμενόμενο τοκετό και τους παρέχεται όπου είναι δυνατό κατάλληλο υλικό για κατασκευή φωλιάς.
- Πίσω από τη χοιρομητέρα να διαμορφώνεται χώρος για τη διευκόλυνση του τοκετού.
- Τα χοιρίδια να προστατεύονται με κατάλληλο εξοπλισμό π.χ. κιγκλιδώματα.
- Ο χώρος ανάπαυσης των χοιριδίων να καλύπτεται από χαλί ή να έχει στρωμένη και να επιτρέπει την ταυτόχρονη ανάπαυση όλων των χοιριδίων.
- Οι ειδικές ανάγκες των χοιριδίων όσον αφορά τη θερμοκρασία περιβάλλοντος καλύπτονται ξεχωριστά με ειδική πηγή θερμότητας που δεν επηρεάζει τη χοιρομητέρα.

- Τα χοιρίδια δεν απογαλακτίζονται πριν από την ηλικία των 28 ημερών. Μπορούν όμως να απογαλακτιστούν μέχρι 7 μέρες νωρίτερα εάν θα μετακινηθούν σε ειδικούς στεγασμένους χώρους οι οποίοι είναι διαχωρισμένοι από τους χώρους διαβίωσης των χοιρομητέρων.

Απογαλακτισμένα χοιρίδια και χοίροι προς πάχυνση

- Οι χοίροι να εκτρέφονται σε όσο το δυνατόν περισσότερο ομοιογενείς ομάδες. Η συγκρότηση των ομάδων γίνεται πριν ή το πολύ μία βδομάδα μετά τον απογαλακτισμό.
  - Λαμβάνονται μέτρα για την πρόληψη των συγκρούσεων. Τα ζώα που κινδυνεύουν ή εκείνα που επιδεικνύουν ιδιαίτερη επιθετικότητα απομονώνονται από την ομάδα.
  - Τα ζώα κρατούνται κατά το δυνατό στις ίδιες ομάδες μέχρι την τελική πάχυνση και αποφεύγεται η περαιτέρω ανάμειξή τους.
  - Η χρήση ηρεμιστικών φαρμάκων για διευκόλυνση της ανάμειξης διαφόρων κατηγοριών χοίρων να περιορίζεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνον αφού ζητηθεί η γνώμη κτηνιάτρου.
- **Οδηγία 98/58/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, σχετικά με την προστασία των ζώων στα εκτροφεία (Άρθρο 4)**

Οι κάτοχοι των ζώων έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα μέτρα για να εξασφαλίζουν την καλή διαβίωση τους, να εξασφαλίζουν ώστε τα ζώα να μην υφίστανται κανένα περιττό πόνο, ταλαιπωρία ή τραυματισμό και να εξασφαλίζουν συνθήκες εκτροφής που να ικανοποιούν τις φυσιολογικές και ηθολογικές ανάγκες των ζώων (π.χ. ανάγκες συμπεριφοράς όσον αφορά κατάλληλη ελευθερία κινήσεων και άνεση).

Η οδηγία 98/58/ΕΚ ορίζει τους στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των ζώων, οι οποίοι εφαρμόζονται για ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ ΕΚΤΡΟΦΗΣ και αφορούν τις κατασκευαστικές απαιτήσεις, τις συνθήκες ενσταβλισμού των ζώων, την τήρηση μητρών, την παροχή στέγης, τροφής, νερού και φροντίδας στα ζώα, καθώς και την επιθεώρηση του εξοπλισμού και του ζωικού κεφαλαίου.

Αναλυτικά, όλοι οι κτηνοτρόφοι πρέπει να τηρούν τις πιο κάτω απαιτήσεις κατά τη διαχείριση των ζώων τους στις κτηνοτροφικές μονάδες:

Προσωπικό: Η φροντίδα των ζώων να γίνεται από προσωπικό σε επαρκή αριθμό και με τις κατάλληλες γνώσεις.

Επιθεώρηση:

- Πραγματοποιείται επιθεώρηση των ζώων τουλάχιστον μια φορά την ημέρα.
- Πρέπει να υπάρχει κατάλληλος φωτισμός, ώστε να είναι δυνατόν να επιθεωρούνται διεξοδικά τα ζώα ανά πάσα στιγμή.
- Σε κάθε ζώο που φαίνεται άρρωστο ή τραυματισμένο πρέπει να παρέχονται αμέσως οι κατάλληλες φροντίδες.
- Αν είναι αναγκαίο, τα άρρωστα ή τραυματισμένα ζώα απομονώνονται σε κατάλληλο χώρο με στεγνή αναπνευστική στρωμνή.

Τήρηση μητρώων: Ο ιδιοκτήτης ή ο κάτοχος των ζώων τηρεί μητρώο στο οποίο καταχωρείται κάθε χορηγηθείσα κτηνιατρική αγωγή, καθώς και μητρώο όπου καταχωρούνται οι θάνατοι των ζώων. Τα μητρώα φυλάσσονται για περίοδο 3 χρόνων.

Ελευθερία κινήσεων: Η ελευθερία κινήσεων του ζώου δεν πρέπει να παρεμποδίζεται ώστε να προκαλούνται άσκοπες ταλαιπωρίες ή τραυματισμοί.

Κτίρια και χώροι σταβλισμού:

- Τα υλικά και ο εξοπλισμός με τα οποία μπορούν να έρθουν σε επαφή τα ζώα δεν πρέπει να είναι επιβλαβή γι' αυτά.
- Δεν πρέπει να υπάρχουν αιχμές ή προεξοχές.
- Η κυκλοφορία του αέρα, τα επίπεδα της σκόνης, η θερμοκρασία, η υγρασία του αέρα και οι συγκεντρώσεις αερίων πρέπει να τηρούνται μέσα σε όρια τα οποία δεν είναι επιβλαβή για τα ζώα.
- Τα ζώα που εκτρέφονται μέσα σε κτίρια δεν πρέπει να βρίσκονται συνεχώς στο σκοτάδι ούτε να εκτίθενται χωρίς διακοπή σε συνεχή φωτισμό.
- Οι χώροι και τα εργαλεία να καθαρίζονται και απολυμαίνονται σχολαστικά.
- Τα κόπρανα, τα ούρα και τα υπολείμματα τροφής θα πρέπει να απομακρύνονται όσο το δυνατό ταχύτερα.

Αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός:

- Κάθε αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός που είναι απαραίτητος για την υγεία και καλή διαβίωση των ζώων επιθεωρείται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα.

- Όταν η υγεία και οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων εξαρτώνται από τεχνητό σύστημα αερισμού, πρέπει να προβλέπεται εφεδρικό σύστημα επαρκούς ανανέωσης του αέρα, ώστε να διαφυλάσσονται η υγεία και οι καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων σε περίπτωση βλάβης του συστήματος.
- Πρέπει να προβλέπεται σύστημα συναγερμού που να προειδοποιεί για τη βλάβη. Το σύστημα συναγερμού πρέπει να ελέγχεται τακτικά.

Σίτιση, πότισμα και χορήγηση άλλων ουσιών:

- Κατά διαστήματα παρέχεται σε όλα τα ζώα σιτηρέσιο κατάλληλο και προσαρμοσμένο στην ηλικία, το βάρος, τη συμπεριφορά και τις φυσιολογικές τους ανάγκες.
- Συνεχής πρόσβαση σε επαρκή ποσότητα πόσιμου νερού ή ικανοποίηση των αναγκών τους σε υγρά με άλλους τρόπους.
- Η εγκατάσταση παροχής τροφής και νερού σχεδιάζεται και συντηρείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο κίνδυνος μόλυνσης της τροφής ή του νερού.
- Δεν πρέπει να χορηγείται στα ζώα καμία άλλη ουσία εκτός από αυτές που χορηγούνται για θεραπευτικούς σκοπούς ή για προφύλαξη ή για ζωοτεχνικούς σκοπούς, εκτός αν έχει αποδειχθεί από επιστημονικές μελέτες για τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων ή έχει διαπιστωθεί από την πείρα ότι το αποτέλεσμα αυτής της ουσίας δεν αποβαίνει εις βάρος της υγείας ή των συνθηκών διαβίωσης του ζώου.

Μέθοδοι εκτροφής:

- Απαγορεύεται η χρήση φυσικών ή τεχνητών μεθόδων εκτροφής, οι οποίες προκαλούν υπερβολική ταλαιπωρία ή βλάβη στα ζώα.
- Κανένα ζώο δεν πρέπει να περιορίζεται σε εκτροφείο εάν δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ευλόγως, βάσει του γονότυπου ή του φαινότυπου του, ότι αυτό δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία ή την καλή διαβίωσή του.

2. Υποχρεώσεις για Πράσινη ενίσχυση (Άρθρο 43, Κανονισμός 1307/2013 ΕΕ)
2.1 Πράσινη ενίσχυση θα δίνεται στους γεωργούς με την προϋπόθεση ότι τηρούν τρεις βασικές περιβαλλοντικές υποχρεώσεις:

2.1.1 **Διαφοροποίηση καλλιεργειών:** Κάθε γεωργός πρέπει να εναλλάσσει στην εκμετάλλευσή του τουλάχιστον 2 καλλιέργειες όταν οι αρόσιμες εκτάσεις του υπερβαίνουν τα 10 εκτάρια και τουλάχιστον 3 καλλιέργειες όταν οι αρόσιμες εκτάσεις του υπερβαίνουν τα 30 εκτάρια. Προβλέπονται επίσης διάφορες εξαιρέσεις (μόνιμες καλλιέργειες, βοσκότοποι, χορτονομές, ρύζι, ψυχανθή κλπ) από την υποχρέωση εφαρμογής του μέτρου.

2.1.2 **Διατήρηση μόνιμων βοσκοτόπων:** Τα κράτη μέλη καθορίζουν μόνιμους βοσκότοπους οι οποίοι είναι ευαίσθητοι από περιβαλλοντική άποψη στις περιφέρειες που καλύπτονται από τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ ή 2009/147/ΕΚ και οι οποίοι απαιτούν αυστηρή προστασία προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εν λόγω οδηγιών.

Τα κράτη μέλη μπορούν, προκειμένου να εξασφαλίσουν την προστασία των πολύτιμων, από περιβαλλοντική άποψη, μόνιμων βοσκότοπων, να αποφασίσουν να καθορίσουν περαιτέρω ευαίσθητες περιοχές που βρίσκονται εκτός των περιοχών που καλύπτονται από τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ ή 2009/147/ΕΚ, συμπεριλαμβανομένων των μόνιμων βοσκότοπων σε εδάφη πλούσια σε άνθρακα.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η αναλογία της γης που αποτελεί μόνιμο βοσκότοπο προς τη συνολική γεωργική έκταση δεν μειώνεται κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5 %. Η τήρηση της υποχρέωσης ελέγχεται εναλλακτικά σε ατομικό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

2.1.3 **Διατήρηση περιοχών οικολογικής εστίασης:** Υποχρέωση διατήρησης περιοχών οικολογικής εστίασης σε ποσοστό 5% και ενδεχόμενα 7% από το 2017. Ως τέτοιες περιοχές μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικά οι αναβαθμίδες, η γη σε αγρανάπαυση, οι ζώνες ανάσχεσης κα. Το ποσοστό εφαρμόζεται μόνο στις αρόσιμες εκτάσεις. Οι εκμεταλλεύσεις με έκταση κάτω των 15 εκταρίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση να διατηρούν εκτάσεις οικολογικής εστίασης.

Οι υποχρεώσεις αυτές θα πρέπει να ξεπερνούν την πολλαπλή συμμόρφωση και να αποτελούν με τη σειρά τους τη βάση για τα μέτρα του νέου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

2.2 Επιπρόσθετα αναφέρεται ότι μπορεί να γίνει συνδυασμός ή αντικατάσταση των ανωτέρω πρακτικών με κάποιες ισοδύναμες πρακτικές. Οι ισοδύναμες πρακτικές είναι αυτές που περιλαμβάνουν παρόμοιες πρακτικές οι οποίες προσφέρουν ισοδύναμο ή ανώτερο επίπεδο οφέλους για το κλίμα και το περιβάλλον σε σύγκριση με μία ή πολλές από τις πρακτικές που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Οι εν λόγω ισοδύναμες πρακτικές και η πρακτική ή πρακτικές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 με την(τις) οποία(-ες) είναι ισοδύναμη(-ες) παρατίθενται στο Παράρτημα Ι (Παράρτημα ΙΧ του 1307/2013).

3. Ελάχιστες απαιτήσεις για χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων

3.1 Ελάχιστες απαιτήσεις για τη χρήση Λιπασμάτων (Κ.Δ.Π 263/2007)

Οι ελάχιστες απαιτήσεις για τη χρήση λιπασμάτων είναι οι αρχές που υπάρχουν στον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (επισυνάπτεται ως Παράρτημα ΙΙ), όπου επιγραμματικά αναφέρεται:

- Η σωστή αποθήκευση και μεταφορά των λιπασμάτων
- Η ποσότητα και ο χρόνος εφαρμογής των λιπασμάτων
- Οι μέθοδοι λίπανσης
- Οι αποστάσεις εφαρμογής των λιπασμάτων από υδάτινα σώματα
- Η απόρριψη των άδειων συσκευασιών.

Δεν υπάρχουν απαιτήσεις για τη ρύπανση από φώσφορο αφού στο παρόν στάδιο τα επιφανειακά και παράκτια ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν αντιμετωπίζουν τέτοιο πρόβλημα.

3.2 Ελάχιστες απαιτήσεις για τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Σύμφωνα με τους περί Ορθολογικής Χρήσης Γεωργικών Φαρμάκων Κανονισμούς του 2012 και το περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων (Εθνικό Σχέδιο Δράσης) Διάταγμα, του 2013 (από εδώ και στο εξής το Διάταγμα) που εκδόθηκε στα πλαίσια υλοποίησης των σχετικών Κανονισμών, οι ελάχιστες δεσμεύσεις πάνω από τις οποίες θα δύνανται να ενισχύονται οι γεωργοί είναι:

- Η εφαρμογή των γενικών αρχών της Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας σύμφωνα με το Μέρος Ι, του Παραρτήματος του Διατάγματος.
- Η απόκτηση Πιστοποιητικού Κατάρτισης Επαγγελματία Χρήστη Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων μετά από σχετική εκπαίδευση, σύμφωνα με το Μέρος Α, του Παραρτήματος του Διατάγματος.

- Η επιθεώρηση του εξοπλισμού εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σύμφωνα με το Μέρος Δ, του Παραρτήματος του Διατάγματος.
- Οι περιορισμοί για τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων κοντά σε υδάτινες επιφάνειες, σύμφωνα με το Μέρος Ζ, του Παραρτήματος του Διατάγματος καθώς και σε άλλες ευαίσθητες περιοχές σύμφωνα με το Μέρος Η, του Παραρτήματος του Διατάγματος.
- Οι απαιτήσεις σε σχέση με:
  - i) την αποθήκευση, χειρισμό, αραίωση και ανάμειξη φυτοπροστατευτικών προϊόντων πριν από την εφαρμογή,
  - ii) το χειρισμό των συσκευασιών και των καταλοίπων φυτοπροστατευτικών προϊόντων,
  - iii) τη διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή,
  - iv) τον καθαρισμό του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται μετά την εφαρμογή και
  - v) την ανάκτηση ή διάθεση των καταλοίπων φυτοπροστατευτικών προϊόντων και των συσκευασιών τους σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική και κοινοτική νομοθεσία για τα απόβλητα, όπως αυτές θα καθορισθούν με τους αντίστοιχους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής που θα εκδώσει το Τμήμα Γεωργίας, σύμφωνα με το Μέρος Θ, του Παραρτήματος του Διατάγματος.
Ο Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής θα ετοιμαστεί από τον Κλάδο Ελέγχου Αγροχημικών περί τα τέλη Απριλίου 2014.

4. Άλλες εθνικές νομοθεσίες

Συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμου (Πρόγραμμα Δράσης, Κ.Δ.Π. 258/2013).